

Posudek oponenta na rigorózní práci Mgr. Davida Marka, „Vývoj právní úpravy továrenského podnikání v Československu“, vlastní text 135 str., seznam literatury, seznam právních předpisů, vybrané judikáty, archivní dokumenty, abstrakt 15 str.

Z autorových slov v Úvodu (str. 3) vyplývá, že původní záměr „zkoumat a popsat právní život, existenci a změny jedné továrny, což by tvořilo kostru práce“, nemohl dodržet. Cílem odevzdané práce je proto „shromáždit a vyložit hlavní body právní úpravy vzniku a provozu továren v daném období, tj. v etapě existence živnostenského práva“. Existenci živnostenského práva autor neztotožnil s časovým úsekem jeho formální platnosti, protože etapa od první fáze znárodnění v r. 1945 spadá, dle jeho názoru „již do zcela jiných právních oborů, vlastně bude tvořit jen závěr práce“. „Vedle sledování vývoje právní regulace vzniku a fungování továren obecně je celá práce zaměřena na aktivitu jedné konkrétní továrny“, dodává ještě na jiném místě.

Otázku, jak je to právně s továrnami před 1.5.1860, kdy živnostenský řád nabyl účinnosti, ponechal rigorozant stranou, i kdy je zřejmé že tovární a dříve manufakturní provozy existovaly již před tímto datem na základě speciálních privilegií, které jim umožňovaly zaměstnávat dělnictvo cechově nevyučené a cvičit vlastní učně.

Práce má tak tematicky smíšený charakter, přičemž se rozpadá na tři celky. Do str. 51 tvoří první celek část živnostenská, na str. 52-100 (kap. V – VI) je umístěna druhá část o konfiskaci majetku Němců, Maďarů, kolaborantů a zrádců a o národní správě, přičemž součástí této je nejrozsáhlejší část edice archivních dokumentů o firmě V. Horák, které se tak či onak objevují i v kap. IV. a VII. Část třetí (str. 100-129) se věnuje národním a komunálním podnikům a vznikajícímu hospodářskému právu. Do této více méně chronologické struktury nezapadá název kap. I, která se ve skutečnosti právní úpravě továrního podnikání od r. 1945 nevěnuje, pokud snad nepočítáme její dva poslední odstavce na str. 9, ostatně jen velmi obecného charakteru. Obdobně jistou asynchronisaci představuje kap. III o zaměstnaneckých odborech z let 1920 až 1945, takže nezahrnuje zák. č. 144/1946 o zřízení jednotné odborové organizace pracujícího lidu – ROH, pro přeměny v továrenských poměrech konce čtyřicátých let mimořádně významný. Proč právě tato problematika byla do práce zařazena v podobě samostatné kapitoly a jiné části živnostenské problematiky, např. o vyšších samosprávných živnostenských svazcích, státních orgánech pro živnostenskou správu a řízení před nimi, případně trestního živnostenského práva nikoliv, rigorozant nezdůvodnil. Shrneme-li výše

uvedené pochybnosti, je třeba říci, že obsah práce nebyl vždy dobře uvážěn a jeví se na několika místech prvky improvizace.

Překvapuje, že v seznamu použité literatury se nevyskytuje žádná monografická literatura o živnostenském řádu. Zřejmě proto jsou některé údaje v této části práce ne zcela úplné či přesné, čemuž bylo možné, např. při použití spisů J. Ottise, Živnostenské právo v Československé republice, 1938 a Naše živnostenské právo, 1947 se vyhnout, protože by umožnily autorovi sledovat úplné znění živnostenského řádu až do r. 1946, obdobně i judikatury k němu. Tak např. řád čítal v okamžiku vydání opravdu 152 paragrafy (str.5), ale dalšími zákony a nařízeními jich přibýlo až 309. Z těch bylo 39 zrušeno, takže v r. 1946 zbývalo 270 paragrafů, z nichž 26 bylo částečně změněno a zůstalo tak 244 paragrafů v původním plném znění.

Při charakteristice továrny si bylo dobře uvědomit, že po továrnicku nemohly být provozovány živnosti, jejichž předmětem nebyla výroba zboží, tedy obchodní živnosti, stavební činnost, hostinské a výčepní živnosti a elektrotechnické instalaterství. Čtenáři bylo též možné připomenout, že rakouský živnostenský řád platil původně v celé monarchii a tedy i v Uhersku (na Slovensku) až do r. 1872 (ke str. 7).

Oceňuji autorovo úsilí o dohledání konkrétních dokumentů vázajících se k firmě V. Horáka. Přes některé výhrady jsem toho názoru, že práce splňuje nároky kladné na práce rigorózní a může být připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 22.6.2014

Doc. JUDr. Vladimír Kindl